

Halyomorpha halys Stal (Кафява мраморна дървеница)

Автор(и): Иванка Иванова, гл. експерт ентомолог в ЦЛКР

Дата: 18.03.2019 Брой: 3/2019

Инвазивният вид кафява мраморна дървеница *Halyomorpha halys* Stal произхожда от Азия-Китай, Япония, Корея и Тайван. За първи път е открита в САЩ, в Пенсилвания през 1990 г. През 2013 г. дървеницата вече е установена в 41 щата в САЩ. От 1993 г. в много пристанища на Канада *H. halys* е била задържана в пратки от Китай, Япония, Корея и САЩ. През 2010 г. е установена в провинция Онтарио. По-късно е установена в Нова Зеландия и Австралия, част от Южна Америка, в южната част на Африка. В Европа за първи път официално е съобщена в кантон Цюрих(Швейцария) през 2007 г. По данни на САВІ в Европа се среща в Австрия, Германия, Гърция, Грузия, Италия, Испания, Словакия, Сърбия, Словения, Русия, Турция, Хърватия, Франция, Чехия. За първи път е съобщена в България от доц. д-р Николай Симов. Той я е открил в София, в Княжевската градина през септември 2016 г. (публикация в "Ecologica Montenegrina").

Растения гостоприемници

Има съобщени над 100 растителни вида като гостоприемници на кафявата мраморна дървеница. От дървесните видове напада череша, праскови, сливи, круши, ябълки, лозя, орехи, лешник, айлант, каталпа, пауловния, церцис. От селскостопанските култури напада царевица, соя, домати, пипер, бамя, патладжан и други. В Европа списъкът с гостоприемниците обхваща 51 вида от 32 семейства, включително и екзотични видове.

Описание

Кафявата мраморна дървеница варира по големина (12-17 мм дължина и 7-10 мм ширина) и цвят (кафеникаво мраморен гръб, с гъсти петна). Яйцата са гладки, светли, 1,3 на 1,6 мм, снесени на снесени на купчинки по 20-30 на брой. Първа възраст нимфите са черни до червеникаво оранжеви на цвят. Имат 5 нимфни стадии.

Биология

В южен Китай кафявата мраморна дървеница има 5 поколения, в средно атлантическия район на САЩ - 2 поколения, а в Швейцария -1. Зимуващите диапаузиращи възрастни, се появяват в зависимост от температурата от началото на март до април. Броят на поколенията зависи от температурите. За едно поколение при 30° C са необходими 32-35 дни. Установено е, че нимфите от първа възраст остават струпани около яйцата, но по-възрастните се движат сравнително бързо (нимфи трета и пета възраст по тревиста растителност за 30 минути са изминали от 1,3 до 2,6 м). Повредите са подобни на тези, които предизвикват и другите дървеници от сем. Pentatomidae. При хранене върху плодове като праскови, кайсии, ябълки предизвикват хлътвания, деформации, а при по-късно нападение към края на вегетацията- корковидни петна. При храненето могат да предизвикат и абортиране и загиване на завръзките и семената. Подобни повреди предизвикват при домати и пипер.

При търсене на места за зимуване дървеницата може да навлезе в жилища, складове, да се крие под куфари, дрехи, строителни материали и други.

Контрол

Необходимо е, използването на уловки за установяване наличието на неприятеля и последващо прилагане на инсектициди за борба. В САЩ за борба се използват неоникотиноиди и пиретроиди. В Грузия са използвали успешно инсектициди с активно вещество бифентрин. Последни изследвания в САЩ са показали много добър ефект от използването на уловки от типа "attract-and-kill" („привличай и убий“). Загубите, причинени от кафявата мраморна дървеница са намалени от 2 до 7 пъти. В Италия, при опити в градини с нектарини и ябълки, много добри резултати са получили при използване на мрежи срещу градушки.